

Tromsø kommune

Byråd for helse og omsorg

Arbeidsdepartementet

Deres ref.:

Vår ref.:

12/3665 /33363/12-X64
&13

Saksbehandler:

Edel Pedersen

Dato:

03.07.2012

Telefon:

77 79 03 74

HØRING - NOU 2012:6 - ARBEIDSRETTEDE TILTAK

Vedlagt følger høringsuttalelse fra Tromsø kommune.

Høringsuttalelsen ble behandlet i kommunestyret 19.06.12. Vedtaket i kommunestyret følger også som vedlegg.

Med vennlig hilsen

Kristoffer Kanestrøm
Byråd helse- og omsorg

Eva T. Olsen
Kommunaldirektør

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 20.06.2012
Sak: 110/12

Resultat: Innstilling vedtatt

Arkivsak: 12/3665

Tittel: SAKSPROTOKOLL: HØRING - NOU 2012:6 - ARBEIDSRETTEDE
TILTAK

Behandling:

*Bjørn Gunnar Jørgensen ble erklært inhabil med 32 mot 8 stemmer
Stein Gunnar Bondevik ble erklært inhabil med 32 mot 8 stemmer.
Brynmor Evans ble enstemmig erklært habil i saken.*

Votering:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Bjørn Gunnar Jørgensen og Stein Gunnar Bondevik tiltrådte = 42.

Vedtak:

Forslag til høringsuttalelse som omhandler NOU 2012:6 Arbeidsrettede tiltak, vedtas.

HØRING - NOU 2012:6 - ARBEIDSRETTEDE TILTAK

Saksbehandler: Edel Pedersen
Arkivsaksnr.: 12/3665

Arkiv: X64 &13

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
219/12	Byrådet	07.06.2012
25/12	Helse- og omsorgskomiteé	13.06.2012
110/12	Kommunestyret	19.06.2012

Innstilling til vedtak:

1. Forslag til høringsuttalelse som omhandler NOU 2012:6 Arbeidsrettede tiltak, vedtas.

Innstilling til vedtak:

2. Forslag til høringsuttalelse som omhandler NOU 2012:6 Arbeidsrettede tiltak, vedtas.

Saksutredning:**Innledning**

Brofoss-utvalget har lagt fram sin utredning i vår. Utvalgets oppgave har vært å analysere skjermet virksomhets rolle og plass i arbeidsmarkedspolitikken, og komme med forslag til hvordan de arbeidsrettede tiltakene for personer med nedsatt arbeidsevne bør innrettes i framtiden. Arbeidsdepartementet har oversendt «NOU 2012:6 Arbeidsrettede tiltak» på høring.

Dokumentet kan lastes ned via følgende lenke: [NOU 2012: 6 - Arbeidsrettede tiltak](#).

Frist til å gi høringsuttalelse er satt til 13.07.2012. I høringsbrevet framgår det at departementet ønsker høringsinstansenes vurdering av forslaget om i større grad å bruke ordinært arbeidsliv i den arbeidsrettede bistanden.

Utvalget har blant annet anbefalt mer bruk av tiltaksplasser i det ordinære arbeidslivet, større vekt på individuell tilpassing og en forenkling av de arbeidsrettede tiltakene. Utvalget har ikke samlet seg om én modell for de arbeidsrettede tiltakene, men foreslår tre alternative modeller.

De ulike synene i utvalget gjenspeiler seg i de ulike modellene. I NOU-ens kapittel 17 presenteres utvalgets hovedvurderinger og forslag. Her framgår det at uenigheten i utvalget går særlig langs tre dimensjoner:

- 1. I hvilken grad det er ønskelig og mulig å bruke ordinære virksomheter som arena, hvem denne metodikken passer for og hvordan forholdet skal være mellom tradisjonell kvalifisering utenfor arbeidslivet og bruk av ordinære virksomheter som arena. Enkelte utvalgsmedlemmer vil i langt større grad satse på tiltak som finner sted i ordinære virksomheter kombinert med tett oppfølging av brukeren (bruk av arbeidslivskoach). Andre medlemmer ønsker også mer bruk av ordinære virksomheter som arena, men ser i større grad dette som ett av flere virkemidler i forlengelsen av tradisjonell kvalifisering utenfor ordinært arbeidsliv.*
- 2. I hvilken grad Arbeids- og velferdsetaten skal produsere tjenester for den aktuelle brukergruppen eller i hvilken grad tjenestene skal kjøpes eksternt. Mye av tiltaksarbeidet utføres av tiltaksbedrifter. Arbeids- og velferdsetaten kjøper disse tjenestene eksternt. Utvalget er ikke samstemte når det gjelder i hvilken grad Arbeids- og velferdsetaten selv skal produsere arbeidsmarkedstjenester for personer med nedsatt arbeidsevne, og i hvilken grad disse tjenestene skal kjøpes eksternt. Enkelte utvalgsmedlemmer mener Arbeids- og velferdsetaten bør rendyrke sin bestillerrolle og rollen som oppfølger og kontrollør av tjenestene som er kjøpt eksternt. Andre medlemmer mener at Arbeids- og velferdsetaten har gått for langt i å sette ut tjenester og mener denne utviklingen i noen grad bør reverseres ved å øke etatens egenproduksjon av avklarings- og oppfølgingstjenester.*
- 3. I hvilken grad det skal åpnes for andre aktører enn de tiltaksbedriftene som oppfyller de nåværende kravene i tiltaksforskriften. Noen av utvalgets medlemmer ønsker å åpne for at flere typer aktører kan tilby tjenester for målgruppen for enkelte typer tiltak. Andre utvalgsmedlemmer, ønsker ikke dette, men ønsker i hovedsak å videreutvikle dagens system med forhåndsgodkjente tiltaksbedrifter.*

Vurdering:

Til tross for at Norge har høy sysselsetting og lav ledighet, står en betydelig andel av befolkningen i arbeidsfør alder utenfor arbeidslivet. Mange av disse mottar helse- og omsorgsrelaterte tjenester. Samtidig vet vi at arbeid i seg selv er viktig for folkehelsen. Et inkluderende arbeidsliv som forebygger sykefravær, hindrer utstøting og gir alle mennesker mulighet for å delta i arbeidslivet, har stor verdi for velferdssamfunnet. Tromsø kommune er opptatt av den forebyggende helseeffekt som skapes gjennom meningsfull og givende arbeid og aktivitet.

Tromsø kommune er glad for at Brofoss utvalget ønsker å styrke arbeidsmulighetene for personer med redusert arbeidsevne. Vi er også tilfredse med at utvalget understreker behovet for å øke innsatsen overfor disse målgruppene. Det er etter vår oppfatning helt nødvendig dersom en skal lykkes med å få flere ut i arbeidslivet.

Vi registrerer samtidig at utvalget er delt i sin anbefaling av framtidig innretning av arbeidsrettede tiltak. Vi vil derfor påpeke viktigheten av at det utarbeides en stortingsmelding som klargjør regjeringens preferanser med hensyn til virkemidler for arbeid og inkludering. En tydeliggjøring i valg av modell vil gi et nødvendig grunnlag for å styrke målgruppenes mulighet for arbeid.

Tromsø kommune støtter et samlet utvalg i at mer av attføringen skal foregå i ordinært arbeidsliv. Dette blant annet i tråd med HVPU-refomens¹ intensjoner fra 1991 som vektla en gradvis styrking av arbeidstilbudene. Det inkluderte både tilrettelegging av forholdene i det ordinære arbeidsmarkedet, og å skape ulike former for varig vernede og tilrettelagte arbeidsplasser. Det bør derfor sees på virkemidler, eller tilskuddsordninger til private bedrifter. Vi vil imidlertid påpeke at attføringsarbeidet fremdeles må utføres av personer med nødvendig attførings- og inkluderingskompetanse. Vi er usikre på om næringslivet er klar til å overta arbeidet som er foreslått i modell 2, den såkalte arbeidsinkluderingsmodellen. Etter vårt syn vil modell 2 kunne medføre at dagens vekst- og attføringsbedrifter blir borte. Sammen med bedriftene vil også deres ekspertise i tilrettelagt arbeid og attføring forsvinne. Dette er ekspertise som det vil være svært vanskelig samle igjen dersom det viser seg at teoriene bak modell 2 ikke stemmer med virkeligheten.

Vi stiller oss kritiske til at det er riktig og hensiktsmessig at NAV gis en utvidet rolle i attføringsarbeidet, som arrangerer av attføringstjenester slik modell 2 forutsetter. Etter vår mening bør NAV fortsatt ha rollen som avklarende, kontrollerende og oppfølgende instans.

Tromsø kommune er enig i at det vil være en klar fordel med tiltaksforenkling, men det må da sikres at ikke enkelte brukergrupper faller utenfor tiltakene. Det bør også sikres at fjerning av stønadsordninger/lønnstilskudd slik som «Tilrettelagt arbeid i arbeidsmarkedsbedrifter» ikke medfører at brukere går over til kommunens sosialordninger, eller uførepensjon som eneste alternativt.

Det kommunale eierskapet er etter vår mening en styrke for attføringsarbeidet, og sikrer langsiktighet, stabilitet og ansvarlighet overfor bedriften. Våre eierrepresentanter i bedriftens styre bidrar med viktig lokalkunnskap, helsefaglig kompetanse og tverrfaglig tenkning, som er avgjørende for å skape gode løsninger for våre innbyggere med redusert arbeidsevne. Denne kunnskapen ivaretas best i modell 1. Dette gjennom en videreutvikling av dagens system, basert på et tett samarbeid mellom kommunene, NAV som bestiller og tiltaksbedriften som leverandør.

Samtidig ser vi klart at dette systemet har forbedringspotensial. Blant annet er det behov for mer helhetlige attføringsløp, uten uhenksomme tidsavbrudd. I dag er ventetiden for å komme inn i et tiltak for yrkesrettet attføring generelt for lang. Det er uheldig da det medfører tap av motivasjon for den enkelte, og i mange tilfeller faller brukere ut fra en positiv utvikling. I så måte er modell nummer 1 dreining fra aktivitetsrettede til individrettede tiltak et viktig steg i riktig retning, da dette vil gi mer fleksible løsninger tilpasset den enkelte. Tromsø kommune er positiv til ordninger som begrenser «innlåsningseffekten» i vernede bedrifter, herunder permisjoner mv. Det må imidlertid sikres at slike ordninger ikke medfører tiltaksstopp, eller opphold mellom tiltak.

Vi støtter også kravene i modell 1 om bl.a. oppdatert metodikk og kompetanse hos tiltaksbedriftene og krav til endringsprosesser hos bruker. I tillegg tas det til orde for å stille

¹ Betegnes også som ansvarsreformen, eller reformen for psykisk utviklingshemmede

krav til ordinært arbeidsliv om å styrke sin inkluderingskompetanse. Vi mener dette til sammen vil styrke tilbudet til målgruppene.

Når det gjelder arbeidsmarkedstiltaket Varig tilrettelagt arbeid (VTA) for personer med uførepensjon, er vi glade for at flertallet av utvalgets medlemmer går inn for å videreutvikle denne ordningen. For denne målgruppen opplever vi at det er et tydelig udekket behov, som må møtes med flere tiltaksplasser. Vi støtter forslaget i modell 1 som åpner for at VTA-ansatte kan ansettes på prøve i ordinære bedrifter med retrettmuligheter, og at tiltaksbedriftene skal ha ansvar for oppfølging av VTA-ansatte.

Dagens eierskapsmodell forutsetter at et eventuelt overskudd skal komme tiltaksdeltakerne og bedriftene til gode. Dette prinsippet bør videreføres. Attføringsarbeidet er etter vårt syn lite egnet for anbudsutsetting. Vi frykter at kvaliteten i arbeidet blir vesentlig redusert dersom dette arbeidet overtas av bedrifter som har bedriftsøkonomisk overskudd som fremste formål. Vi frykter at et anbudssystem vil redusere tilbudet til brukerne og da særlig for de brukerne som har størst bistands- og/eller tilretteleggingsbehov. Med kommunal eierstruktur sikrer man videre et geografisk likeverdig tilbud til brukerne i distriktene.

Konklusjon:

Tromsø kommune anser det som formålstjenlig å videreutvikle dagens system med avtaler mellom NAV og forhåndsgodkjente tiltaksbedrifter. Hovedgrepet er å flytte innsatsen fra aktivitetsrettede til individrettede tiltak. Helhetstenkning overfor brukeren er viktig i et attføringsløp. Det må imidlertid understrekes at ordinært arbeidsliv må brukes som arena for tiltaksplasser i større grad enn tilfellet er i dag. Det er avgjørende for å få til en større inkludering av mennesker som faller utenfor arbeidslivet.